

Asia: VN/10783/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteestä ja strategisten hankkeiden etusijasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tukes on ollut mukana valmistelemassa EU:n kriittisten raaka-aineiden asetuksen (2024/1252) kansallista täytäntöönpanoa. Tukesilla ei ole hallituksen esityksen luonnoksesta kommentoitavaa. Tukes haluaa kuitenkin tuoda esiin alla olevat huomiot.

Ehdotuksen mukaan EU-asetuksessa tarkoitetuilla strategisilla hankkeilla on etusija ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisissa lupamenettelyissä. Niitä koskevat valitukset on myös käsiteltävä kiireellisinä muutoksenhakutuomioistuimessa. Kaivoslaissa (621/2011) tai kemikaaliturvallisuuslaissa (laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005) ei ole vastaavaa sääntelyä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että hankkeet eivät saa etusijamenettelyä kaikkien niiden lupien osalta, jotka ovat toiminnan kannalta tärkeitä ja turvallisuuden kannalta kriittisiä. Hakija voi aloittaa toiminnan vasta sen jälkeen, kun kaivoslain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaiset luvat ovat lainvoimaisia. Jatkossa voikin olla syytä pohtia, tulisiko kyseisillä strategisilla hankkeilla olla etusija myös kaivoslain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa lupamenettelyissä. Tällä varmistettaisiin, että kansalliset säännökset ovat EU-sääntelyn mukaisia.

Tukes on osallistunut keskusteluihin, joita on käyty työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön välillä, ja jotka ovat koskeneet kansallisen keskitetyn asiointipisteen tehtäviä. Ehdotus on näiden keskusteluiden mukainen.

Keskitetyllä asiointipisteellä on mm. neuvontavelvollisuus. Tukes on keskusteluissa tuonut esiin, että erityisesti kaivoslain mukaisissa luvissa Tukesilla on kaivosviranomaisena keskeinen rooli hakijoiden neuvonnassa hankkeen koko elinkaaren ajan. Ennen mahdollista kaivoslupaprosessia ja ympäristövaikutusten arviointia hakija tekee useita vuosia malminetsintää. Hakijalla on tarve saada ohjausta ja neuvontaa hankkeen edellyttämästä lupakokonaisuudesta jo malminetsintävaiheessa, ennen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä tai ympäristöllisiä lupamenettelyjä. Tältä osin viranomaisten roolit hankkeen eri vaiheissa poikkeavat esim. laissa 1145/2020 tarkoitetuista hankkeista (uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt), joihin liittyvään neuvontaan viitataan luonnoksen sivulla 8. Tukesin neuvontaroolin voisi tuoda nimenomaisesti esiin

perustelutekstissä. Neuvonta vaatii resursseja myös Tukesilta, mikä on hyvä ottaa huomioon, kun tarkastellaan eri viranomaisten resurssitarpeita.

Levä Kirsi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Karjalainen Sanna-Mari
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes